

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jiří Sedláček

Beseda s bývalými olympioniky

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 7 (1962), No. 6, 359

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138809>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1962

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

životopisnou vzpomínku, že „byl celkem prostý, rozdělený mezi domov a pracovnu v matematickém ústavu, kde bylo lze ho zastihnout za časného rána a ještě často za tmavé noci. Byl to život pečlivého manžela a otce, svědomitého učitele a hlubokého učenice“.

Nemůže být výstižnější charakteristiky života profesora Jana Sobotky, na kterého všichni jeho pamětníci a žáci vzpomínají jako na člověka pracovitého, skromného a spíše uzavřeného. Neměl však život snadný, spíše naopak; ve svém životě musel překonávat četné nesnáze a v posledních letech života i přetrpět velmi bolestná zklamání. Sám pak nebyl ušetřen nemocí; jeho oslabený organismus podlehl zákeřné tuberkulóze plic.

Pokusil jsem se stručně načrtnout životní běh a alespoň v hrubých rysech přiblížit a zhodnotit vědecké dílo vynikajícího geometra, jehož vědecká a učitelská práce znamená cenný a trvalý přínos pro československou matematiku.

Jméno profesora dr. Jana Sobotky bylo už za jeho života vysoce ctěno a váženo všemi těmi, kteří sami pracují v geometrii a matematice. Jeho jméno znají i naši technici a inženýři, neboť se s ním setkávají ve vysokoškolských přednáškách deskriptivní geometrie. Profesor dr. Jan Sobotka však svým životním dílem zasluhuje, aby byl vážen i širší naší veřejností.

Alois Urban

BESEDA S BÝVALÝMI OLYMPIONIKY

V rámci výstavy „Deset let matematické olympiády“ se ve středu 13. června 1962 v 17 hodin konala na pedagogickém institutu v Praze zajímavá beseda. Sešlo se na ní několik vítězů z uplynulých ročníků MO, kteří nyní studují na vysokých školách nebo vysokoškolské studium již absolvovali. Jako první promluvil zde vědecký pracovník EVŽEN KINDLER, který byl před devíti roky vítězem druhého ročníku MO. Své vzpomínky na druhý ročník soutěže připojil též odb. asistent JAROSLAV ŠFIDIVÝ, který je nynějším olympionikům znám jako autor jednoho svazečku knižnice „Škola mladých matematiků“, jež vychází na pomoc soutěžícím v MO. Pak se mluvilo též o zkušenostech s uplynulými třemi ročníky mezinárodní MO a účastníci si prohlédli fotografie z těchto zahraničních zájezdů. Besedu řídil s. FRANTIŠEK HRADECKÝ, odb. asistent z matematicko-fyzikální fakulty v Praze.

Škoda, že se této zajímavé schůzky neúčastnili ve větším počtu studenti našich SVVŠ a odborných škol. Jistě by se zde dověděli mnoho zajímavého i užitečného.

Jiří Sedláček

Osvětlovací výbojky bez předřadných prvků

byly vyvinuty v moskevském závodě na výrobu elektrických lamp. Všechny dosavadní typy výbojek mají tu nevýhodu, že pracují v nestacionárním režimu a musí mít v sérii zapojený předřadný prvek — zpravidla tlumivku —, který omezuje protékající proud. Předřadný prvek však svou cenou i spotřebou zároveň snižuje hospodárnost těchto nových světelných zdrojů. Pracovníkům moskevského závodu se podařilo najít takový tvar, rozměry a provozní podmínky, při nichž dochází k nasycení ionizačního procesu ve výbojce, takže nebezpečí lavinovitého vzrůstu proudu nehrozí a omezující prvek je proto zbytečný. Na základě těchto prací vyvinuli pracovníci v r. 1959 výbojku o příkonu 20 kW, která se sériově vyrábí a které se používá pro veřejné osvětlení. Pro pavilon strojírenství ve Vsesvazové výstavě úspěchů národního hospodářství zhotovili třífázovou výbojku Sirius o příkonu 3×100 kW, která dává 15 milionů lumenů. Její světlo se téměř vyrovná dennímu světlu, protože uvnitř výboje je teplota 8000°C . Jedna taková výbojka umístěná na stožáru 250 m vysokém stačí osvětlit kruh o průměru 1 km tak, že se na jeho krajích dá dobře číst. Tato výbojka je nejen největším, ale i nejhospodárnějším umělým světelným zdrojem.

Ivan Soudek,